УДК 339.92
JEL : F21, O19

Венгер Віталій Васильович

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-1018-0909
e-mail: vengerv@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З РЕСПУБЛІКОЮ КОРЕЯ У ПРІОРИТЕТНИХ ВИДАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглядаються перспективи розвитку співробітництва України з Республікою Корея у пріоритетних видах економічної діяльності. Проаналізовано українсько-корейські відносини та визначено напрями активізації двостороннього співробітництва. Виявлено, що Республіка Корея завжди розглядала Україну як стратегічного партнера через великий потенціал для сприяння взаємовигідному співробітництву і загальним інтересам. Україна ж розглядає Республіку Корея, насамперед, як важливого торговельного партнера. Двостороння співпраця між Республікою Корея та Україною триває понад 25 років. При цьому між країнами не існує питань політичного характеру, які б обтяжували двосторонні відносини. Проте у певних сферах залишаються питання, що вимагають вирішення та активізації двостороннього співробітництва. У Республіці Корея переконані, що подальше співробітництво між двома країнами має відбуватися з дотриманням трьох принципів, зокрема: орієнтуватися на цінності; орієнтуватися на глобальність; орієнтуватися на майбутнє. Доведено, що основними напрямками української зовнішньої політики на сучасному етапі розвитку двостороннього співробітництва мають стати: активізація політичного діалогу, інвестиційного та торговельно-економічного співробітництва з Республікою Корея. При цьому використання інвестиційних і технологічних можливостей Республіки Корея є додатковим шансом для модернізації та реіндустріалізації української економіки.

Аналіз нормативно-правової бази показав, що з моменту встановлення дипломатичних відносин з Республікою Корея було підписано низку міжнародно-правових документів, які регулюють взаємовідносини між двома країнами у політичній, економічній, торговельній, науково-технічній, культурно-гуманітарній та інших сферах.

На основі проведеного аналізу наукової літератури та нормативно-правової бази доведено, що пріоритетними напрямками економічного співробітництва у контексті українсько-корейських відносин є: розвиток торговельно-економічного співробітництва шляхом нарощування українського експорту для споживачів Республіки Корея; активізація інвестиційної діяльності шляхом усунення податкових та митних перепон для корейських інвесторів; активізація науково-технічного співробітництва шляхом залучення провідних освітніх та наукових установ Республіки Корея та створення спільних інститутів.

Ключові слова: українсько-корейське співробітництво; торговельно-економічне співробітництво; інвестиційна діяльність; науково-технічне співробітництво; модернізація.

DOI: <http://doi.org/10.32750/2020-0101>

ВСТУП

Постановка проблеми. Стрімкі процеси інтернаціоналізації та глобалізації світової економіки й торгівлі упродовж останніх десятиріч, а також зростання взаємозалежності економік різних країн стали поштовхом до налагодження сталих взаємозв'язків між окремими країнами, зокрема й між Україною та Республікою Корея.

Швидкі темпи економічного зростання та розвитку Республіки Корея створюють передумови для України щодо розширення політичного та економічного діалогу, збільшення обсягів торговельно-економічного, науково-технічного і гуманітарного

співробітництва з нею. Тому активізація участі в існуючих політичних та господарських зв'язках з Республікою Корея має стати для України свідомо обраною перспективою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню стратегічного партнерства України з Республікою Корея присвячено значну кількість публікацій, оскільки Республіка Корея є однією з провідних торговельних партнерів України в Азії. Серед наукових досліджень слід відзначити праці таких вітчизняних вчених, як К. Кононенко, А. Гончарука та С. Кошового [1], В. Мармазова [2], С. Сіденко та А. Невгад [3], В. Майко [4] та інших. Водночас незважаючи на ґрунтовні напрацювання вчених, питання стратегічного співробітництва між Україною та Республікою Корея в пріоритетних видах економічної діяльності потребують подальших наукових досліджень.

Метою статті є дослідження основних тенденцій і перспектив розвитку українсько-корейського співробітництва в пріоритетних видах економічної діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виклад основного матеріалу. Ще на початку 60-х рр. XX ст. Республіка Корея була однією з найбідніших у світі аграрних країн, яка переживала руйнівні наслідки Корейської війни, сьогодні – це країна з розвинутою економікою, що належить до так званих «азіатських тигрів». Завдяки динамічному розвитку шляхом упровадження низки економічних реформ Республіка Корея за доволі короткий час змогла успішно інтегруватися у глобальну економіку та перетворитися на високотехнологічну промислово розвинену країну.

До основних чинників, які забезпечили стрімке економічне зростання Республіки Корея, що отримало назву «економічне диво на річці Ханган», відносять, насамперед, орієнтовану на експорт стратегію розвитку, вирішальну роль уряду в здійсненні реформ, наявність дешевої робочої сили, а також залучення іноземних капіталовкладень – не лише фінансових, а й технологічних (промислове устаткування, «ноу-хау» тощо) [2, с. 40].

Успіх Південної Кореї пов'язаний, насамперед, із втіленням моделі стратегічного розвитку і визначався тим шляхом державотворення, який привів до максимально швидкого нагромадження капіталу, ефективного розподілу ресурсів і виходу Республіки Корея на сучасний технологічний рівень. Слід зазначити, що реалізація цих завдань і побудова процвітаючої економіки стали можливими лише за раціонального поєднання ринкових стимулів і державного втручання.

У 2018 р. розмір ВВП Південної Кореї становив майже 1,62 трлн дол. США. У рейтингу країн світу за рівнем ВВП Республіка Корея посіла 12 місце. Зростання економіки три роки поспіль становило в середньому 5,4%.

У 2017 р. Південна Корея посіла 5-те місце у світовому експорті товарів та послуг, 9-те – в їх імпорті [5]. Золотовалютні резерви країни сягають 400 млрд дол. США. Згідно з низкою прогнозів, за умов збереження темпів зростання економіка Республіки Корея до 2025 року може вийти на дев'яте місце у світовому рейтингу, а за показниками доходу на душу населення – на третє.

Визнанням міжнародного авторитету країни стало обрання з 1 січня 2007 р. Міністра закордонних справ Республіки Корея Пан Гі Муна Генеральним секретарем ООН. Південна Корея є членом СОТ, Організації економічного співробітництва та розвитку, «Групи 20», АТЕС, АСЕАН+3 (Японія, КНР, Корея), Східно-Азіатських самітів та інших міжнародних і регіональних інституцій. Провідними економічними партнерами Південної Кореї є КНР, Японія, США, ЄС.

Так, Угода про вільну торгівлю з КНР (China – South Korea Free Trade Agreement) набула чинності у грудні 2015 року; двосторонній товарообіг у 2016 р. становив 227 млрд дол. США.

Товарообіг з Японією у 2016 р. становив 70 млрд дол. США.

Угода про вільну торгівлю з США (Korea – U.S. Free Trade Agreement, KORUS FTA) набула чинності у березні 2012 року; двосторонній товарообіг у 2016 році становив 144 млрд дол. США.

Рамкова угода з країнами АСЕАН (ASEAN – Korea Free Trade Agreement) підписана у серпні 2006 року.

Угода про вільну торгівлю з ЄС була підписана в 2009 році, частково почала застосовуватися у 2011 р., офіційно ратифікована у грудні 2015 року з більш ніж 50% часткою у загальному товарообігу країни.

Загальна сума інвестицій, які надійшли до Республіки Корея у 2016 році становила 10,8 млрд дол. США. Зокрема, інвестиції з боку найбільшого інвестора Кореї – Європейського Союзу у 2016 році становили понад 7,5 млрд дол. США, що приблизно втричі більше, ніж у 2015 році [1, с. 27].

У 2016 році компанії з КНР інвестували в Республіку Корея понад 2 млрд дол. США, що на 3,6% більше порівняно з попереднім роком. Упродовж останніх трьох років китайські інвестиції в економіку Республіки Корея демонструють стаке й значне зростання: сукупний обсяг прямих іноземних інвестицій з КНР перевищив позначку 10 млрд дол. США.

Пріоритетом розвитку Республіки Корея залишаються інвестиції у виробництво, торгівлю, сферу послуг, інформаційні технології, транспорт та інші сфери.

Пріоритетними завданнями південнокорейської дипломатії виступають [6, с. 21]:

- пожвавлення розвитку економіки країни;
- подальший розвиток південнокорейсько-американського безпекового союзу;
- досягнення прогресу у вирішенні проблеми північнокорейської ядерної програми.

Міністерство закордонних справ і торгівлі Південної Кореї ставить за мету і надалі здійснювати політику, спрямовану на розвиток Кореї як «розвиненої і глобально престижної країни». Основною політико-безпековою проблемою для зовнішньої політики Південної Кореї є міжкорейські відносини і ядерна програма КНДР.

Що стосується двостороннього співробітництва між Україною та Республікою Корея, то тут варто відзначити, що Південна Корея завжди розглядала Україну як стратегічного партнера через великий потенціал для сприяння взаємовигідному співробітництву і загальним інтересам.

Україна ж розглядає Південну Корею, насамперед, як важливого торговельного партнера.

Двостороння співпраця між Південною Кореєю та Україною триває понад 25 років, відтоді, як 10 лютого 1992 року між обома країнами були встановлені дипломатичні відносини, що характеризуються високою динамікою. При цьому між Україною та Південною Кореєю не існує питань політичного характеру, які б обтяжували двосторонні відносини. Проте у певних сферах залишаються питання, що вимагають вирішення та активізації двостороннього співробітництва.

За цей час з Києва до Сеулу відбулися: два державні (1996 р., 2006 р.) та один робочий (2012 р.) візити президентів України; візити глави Уряду України (2009 р.); три візити Голови Верховної Ради України (1995 р., 2000 р., 2010 р.); три візити міністрів українського зовнішньополітичного відомства (1995 р., 2004 р., 2015 р.). Із Сеулу до Києва відбулися: три візити високого рівня парламентських делегацій Республіки Корея

(2000 р., 2006 р, 2013 р.); два візити голови уряду Республіки Корея (2005 р., 2011 р.) та низка не менш важливих візитів.

Водночас візитів глави Південної Кореї в Україну за всі роки двостороннього співробітництва між країнами ще не було. Поновлення запрошення та організація такого візиту на вищому рівні, безумовно, сприятиме активізації двосторонніх відносин.

На думку Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Корея в Україні пана Лі Янг-гу, яку він висловив у промові 10 лютого 2017 року на урочистому прийомі з нагоди 25 річниці встановлення дипломатичних відносин між Україною та Республікою Корея, нашим країнам слід дотримуватися трьох принципів [7]:

- 1) орієнтуватися на цінності;
- 2) орієнтуватися на глобальність;
- 3) орієнтуватися на майбутнє.

Орієнтованість на цінності – це спільне процвітання, інтеграція та миротворчість. Орієнтованість на глобальність, яка будуватиметься на двосторонньому співробітництві, буде в подальшому розширятися на Євразійському континенті, і далі – на глобальному рівні. Орієнтованість на майбутнє означає, що обидві сторони повинні співпрацювати на основі майбутніх глобальних тенденцій – ресурси продовольства, енергетики та води, зміна клімату та четверта індустріальна революція на основі розвитку науки та технологій.

Варто зазначити, що у жовтні 2013 р. в Сеулі тодішнім президентом Республіки Корея в рамках міжнародного форуму було оголошено про започаткування «Євразійської ініціативи» з метою створення мирного співтовариства на основі економічного співробітництва і спільних інновацій [1, с. 31]. Це відбулося через місяць після того, як ініціативу «Один пояс, один шлях» проголосив голова КНР Сі Цзіньпін.

«Євразійська ініціатива» розглядалась у трьох вимірах.

Перший вимір «Сполученість» передбачав багатосторонню економічну співпрацю на теренах Євразії, в рамках цієї діяльності має постати транс'євразійський коридор, який би включав магістральні газопроводи, логістичну, транспортну та енергетичну мережу.

Другий вимір «Творчість» вказував на те, що Азія як світовий майданчик економічного зростання також потребує переосмислення з точки зору формування «креативної економіки» та використання нових підходів на основі поєднання науки, нових технологій, ІКТ та широкого застосування інновацій.

Третій вимір «Мир і побудова довіри» мав за мету покращити ситуацію у сфері безпеки на Корейському півострові, зробити спробу вирішення проблеми з Північною Кореєю, яка серйозно перешкоджає веденню торгівлі та інвестицій, шляхом більшого залучення цієї країни до багатосторонньої економічної співпраці, що на думку ініціаторів, могло слугувати поштовхом до змін у КНДР.

Варто відмітити, що «Євразійська ініціатива» була підтримана Євросоюзом у вересні 2015 р.

Враховуючи той факт, що Україна перебуває на перехресті транс'європейської транспортної логістики, вона має гарні передумови для того, щоб стати частиною коридору для постачання товарів з країн ЄС до азійських країн, і зокрема, держав Північно-Східної Азії. Проте досягнення амбітних результатів у рамках цієї сфери вимагає об'єднання зусиль усіх учасників процесу. Відповідно залучення країн-партнерів на всіх можливих рівнях є надзвичайно важливим. Процес реалізації китайської ініціативи «Один пояс, один шлях», яка має схвальну підтримку з боку керівництва Республіки Корея, набирає обертів з чітким наголосом на необхідності

збільшення обсягів торгівлі між європейськими країнами та державами Північно-Східної Азії.

Також пан Посол згадав про найбільші спільні досягнення за останні 25 років двостороннього співробітництва [7]. Зокрема, у центрі досліджень і розробок «*Samsung Research and Development Institute Ukraine*» працюють понад 600 висококваліфікованих українських фахівців у сфері ІТ. Центр здійснює розробки у сфері технологій розпізнавання, мультимедійного контенту, інформаційної безпеки, штучного інтелекту тощо. Десять швидкісних потягів «*Hyundai Rotem*» курсують між головними містами України, а сама корпорація «*Hyundai*» виношує плани щодо створення виробничих потужностей з випуску швидкісних електропоїздів і локомотивів на українських теренах. Це може забезпечити комплексне вирішення питання щодо модернізації міського електротранспорту та супутньої інфраструктури з частковою локалізацією виробництва і наданням повного технічного обслуговування. «*POSCO Daewoo*» став одним з головних гравців на ринку експорту українського зерна в країни Азії та Близького Сходу, натхненником реалізації проекту з модернізації парку сільськогосподарської техніки в Україні для малих і середніх фермерських господарств та будівництва зернового терміналу в морському порту «Чорноморськ». Крім того, корпорація «*Daewoo International*» заявила про намір інвестувати кошти в спорудження елеваторів в українських портах.

ТОВ «Хюндай Мотор Україна» – офіційний дистриб'ютор відомої корейської фірми «*Hyundai Motor Company*» – успішно співпрацює з численними українськими автодилерами.

Таким чином, основними напрямками української зовнішньої політики на сучасному етапі розвитку двостороннього співробітництва мають стати: активізація політичного діалогу, інвестиційного та торговельно-економічного співробітництва з Республікою Корея. Використання інвестиційних і технологічних можливостей цього «азіатського тигра» є додатковим шансом для модернізації та реіндустріалізації української економіки.

Варто відмітити, що для активізації двостороннього співробітництва в Україні існує необхідна нормативно-правова база. Зокрема, після обміну нотами між МЗС України і МЗС Республіки Корея – Комюніке про встановлення дипломатичних відносин (Нота МЗС України від 05.02.1992 р. та Нота МЗС Республіки Корея від 10.02.1992 р.) фактично розпочалися українсько-південнокорейські відносини.

Першим документом, який було підписано після встановлення дипломатичних відносин стала Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво [8]. Угодою передбачалося співробітництво шляхом:

- обміну вченими, дослідниками, експертами і технічним персоналом;
- обміну результатами досліджень, публікаціями та інформацією науково-технічного характеру;
- організації спільних семінарів, симпозіумів, інших зустрічей, а також навчання в галузі науки і техніки;
- здійснення спільних дослідницьких проектів по темах, що являють взаємний інтерес;
- інших форм науково-технічного співробітництва, що будуть визначатися обома Договірними Сторонами.

У листопаді 1995 року було підписано Торговельну Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Корея [9] яка набула чинності майже через півтора року – 25 квітня 1997 р. Угодою гарантувався режим найбільш сприятливої нації в усіх справах, що стосується торгівлі, зокрема у відношенні до:

- митних зборів та податків будь-якого виду, що накладаються у зв'язку з імпортом чи експортом, включаючи спосіб і стягнення таких зборів та податків;
- способів платежів за імпорт та експорт і міжнародних перерахунків таких платежів;
- правил та формальностей у зв'язку з імпортом та експортом, включаючи ті, що стосуються митних формальностей, транзиту, складування та перевантажень;
- податків та інших внутрішніх зборів будь-якого виду, що накладаються безпосередньо на імпортовані товари;
- правил продажу, купівлі, транспортування, розподілу, зберігання та використання товарів на внутрішньому ринку.

Майже через чотири роки після обміну нотами між МЗС України і МЗС Республіки Корея (16.12.1996 р.) було підписано Спільну декларацію про принципи відносин і співробітництва між Україною та Республікою Корея [10], коли відбувся державний візит Президента України до Республіки Корея.

Також під час державного візиту Президента України до Республіки Корея було підписано:

- Угоду між Урядом України та Урядом Республіки Корея про взаємне сприяння та захист інвестицій [11];
- Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного Комітету з торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея [12].

У жовтні 2005 року відбувся офіційний візит Прем'єр-міністра Республіки Корея в Україну, який став першим візитом високого рівня в Україну з моменту встановлення дипломатичних відносин в лютому 1992 р. У рамках візиту було *підписано*:

- Міжурядову Угоду про торговельне судноплавство [13];
 - Міжурядову Угоду про грантову допомогу і технічне співробітництво [14];
- та *парафовано*:
- Угоду про взаємне звільнення від необхідності отримання віз для власників дипломатичних паспортів [15].

У грудні 2006 р. відбувся державний візит Президента України до Республіки Корея, за результатами якого було визначено пріоритетні напрями співробітництва у таких сферах як енергетика, освоєння космічного простору, енергозбереження, транспорт, сільське господарство, суднобудування, авіація, машинобудування, будівництво. Досягнуто домовленості щодо перетворення Спільного комітету з питань торгівлі у Міжурядову комісію з питань торговельно-економічного співробітництва. Прийнято спільну заяву, підписано міжурядові угоди про співробітництво у галузі використання космічного простору в мирних цілях, а також рамкову міжбанківську експортну кредитну угоду між АТ «Укресімбанк» та Ексімбанком Кореї. Домовлено про необхідність вжиття заходів для вирішення проблем легалізації етнічних корейців, які проживають в Україні.

Важливим механізмом двостороннього торговельно-економічного співробітництва є діяльність Міжурядової українсько-корейської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва. Так, з початку утворення (2008 р.) Міжурядової комісії з питань торговельно-економічного співробітництва було проведено чотири засідання. Останнє засідання відбулося 23–24 квітня 2018 року в м. Сеул, під співголовуванням Першого заступника Міністра економічного розвитку і торгівлі України М. Нефьодова та Заступника Міністра закордонних справ Республіки Корея з економічних питань Юн Канг-Хьона. Серед головних домовленостей останнього засідання Комісії необхідно виділити:

- нарощування двосторонніх обсягів торгівлі (попередньо досягнення рівня 2012 р. – 1,5 млрд дол. США);
 - розпочати діалог щодо фінансування проекту в Україні за участі Фонду розвитку економічного співробітництва;
 - реалізацію ініціатив у сфері промисловості за такими напрямками: розробка родовищ літію в Україні та виробництво електромобілів; спільне виробництво транспортних засобів (трамваїв, автобусів, тролейбусів, електробусів) та їх компонентів; налагодження співпраці у сфері залізничного машинобудування з Кореєю;
 - поглиблення співробітництва у сферах ядерної енергетики, відновлювальних джерел енергії, у т.ч. в рамках реалізації концепції зберігання та технології Smart Grid; вивчення можливості участі Кореїської сторони у проектах будівництва атомних електростанцій (добудова енергоблоків № 3 та № 4 Хмельницької АЕС);
 - вивчення можливостей використання транзитного потенціалу України; прискорення укладання Меморандуму про взаєморозуміння у сфері транспорту та інфраструктури й включення до нього питання щодо політики розвитку інфраструктури, hi-tech інфраструктури та розумної транспортної системи; обмін досвідом у сфері впровадження концепції smart city; опрацювання можливості відкриття прямого авіаційного сполучення між Україною та Республікою Корея;
 - прискорення відкриття корейського ринку для української продукції птахівництва та молочних продуктів, а також м'ясної продукції у перспективі; домовлено скласти Дорожню карту;
 - обмін досвідом у галузі охорони здоров'я, співробітництво у сфері медичного туризму, прискорення укладання Меморандуму у сфері охорони здоров'я.
- Крім цього, у процесі діяльності Комісії було створено низку інституційних механізмів, що відіграють важливу роль у поглибленні двосторонніх відносин, а саме:
- Спільний українсько-корейський комітет з науково-технічного співробітництва;
 - Спільну українсько-корейську комісію зі співробітництва у сфері оборонної промисловості та матеріально-технічного забезпечення;
 - Спільний комітет з питань співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях.

Також було досягнуто високого рівня співробітництва між законодавчими органами обох держав: Верховною Радою України та Національною Асамблеєю Республіки Корея.

Отже, як бачимо, з моменту встановлення дипломатичних відносин з Республікою Корея, було підписано низку міжнародно-правових документів, які регулюють взаємовідносини між двома країнами у політичній, економічній, торговельній, науково-технічній, культурно-гуманітарній та інших сферах.

В цілому, станом на початок 2019 року договірно-правову базу українсько-корейських відносин складало 2 міждержавні документи, 25 міжурядових та 25 міжвідомчих документи.

Аналіз наукової літератури та нормативно-правової бази свідчить про те, що пріоритетними напрямками економічного співробітництва у контексті українсько-південнокорейських відносин є, насамперед, розвиток *торговельно-економічного співробітництва*.

Це обумовлено тим, що у 2018 р. Республіка Корея з річним торговельним оборотом 0,8 млрд дол. США посіла шосте місце серед торговельних партнерів України в Азійсько-Тихоокеанському регіоні після таких країн, як Росія (11,7 млрд дол. США), Китай (9,8 млрд дол. США), США (4,1 млрд дол. США), Індія (2,8 млрд дол. США) та Індонезія (0,9 млрд дол. США) [16].

У 2018 році товарообіг між Україною та Республікою Корея виріс на 21,2% і становив 764,1 млн дол. США. Український експорт сягнув 327,4 млн дол. США (зростання на 6,1%), імпорт із Республіки Корея – 436,6 млн дол. США (зростання на 35,8%). При цьому варто звернути увагу на сальдо у двосторонній торгівлі, яке другий рік поспіль є від’ємним (-109,2 млн дол. США у 2018 р.).

Український експорт до Південної Кореї сформований в основному із продукції сільськогосподарського призначення (кукурудзи, пшениці, ячменю, рису тощо), чорних металів та виробів з них, деревини та виробів з неї, недорогоцінних металів, тютюну. При цьому, найбільш перспективними сегментами для збільшення експорту української аграрної продукції на ринок Республіки Корея, крім зернових, є соняшникова олія, органічні продукти та інша продукція без ГМО, а також постачання м’яса – свинини та яловичини.

Основними товарними групами, що вже традиційно імпортуються з Республіки Корея були: автомобілі легкові, прилади та машини, пластмаси та полімерні матеріали, фармацевтична продукція.

Не менш важливим напрямом є залучення *корейських інвестицій* в економіку України. Так, сьогодні корейські компанії розглядають Україну як один із можливих майданчиків для інвестицій. Республіка Корея може стати стратегічним партнером України у таких сферах, як інфраструктура, традиційна та альтернативна енергетика, фінанси, сільське господарство, будівництво, інформаційно-комунікаційні технології тощо.

На думку вітчизняних експертів перспективними сферами для інвестування в українську економіку можуть стати такі сфери, як: агропромисловий, житлово-комунальний, машинобудівельний комплекси; фінансовий сектор; енергетичний комплекс; транспортна інфраструктура (впровадження технологій Smart City); спільне виробництво високошвидкісних транспортних засобів; медична галузь та інформаційні технології (розвиток цифрового суспільства, залучення південнокорейського досвіду й інвестицій з метою розвитку телекомунікаційного сектору в Україні – 4G).

Більше того, на думку Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Корея в Україні пана Лі Янг-гу у місті освіти і техніки – Харкові – можна створити нову «силіконову долину», використовуючи досвід корейської техдолини Пангьо. У портовому місті Одесі можливо зробити другий Роттердам, так само, як у Кореї була створена особлива економічна зона Сондо. Львів може стати одним з головних медичних хабів Європи. У Київському Гідропарку можна створити другий острів Йоїдо, який стане одним з найкрасивіших островів Європи. На річці Дніпро існують можливості створення центру логістики і туризму, так само як у Кореї було втілено «проект 4-х головних річок». У сільському господарстві, індустрії майбутнього, Корея може разом з Україною розвивати шосту індустріалізацію сільського господарства, яка включає фермерство, переробку продуктів, альтернативну енергетику, біотехнології, логістику і туризм» [7].

Незважаючи на озвучені можливі перспективи, обсяги Південнокорейських інвестицій в Україну все ще залишаються на досить низькому рівні. Так, за даними Державної служби статистики України станом на 1 січня 2019 р. загальний обсяг корейських інвестицій в економіку України був на рівні 201,7 млн дол. США, що становить 0,6% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в українську економіку.

Українські прямі інвестиції в економіку Республіки Корея на сьогодні відсутні.

Водночас варто наголосити, що сьогодні Україна та Республіка Корея мають добре розвинену договірно-правову базу, яка регламентує всі ключові питання економічної співпраці.

Враховуючи те, що і Україна, і Республіка Корея сповідують принципи вільної торгівлі, що між Україною та Європейським Союзом діє режим вільної торгівлі, сьогодні доцільно розпочати переговорний процес про укладання між Україною та Республікою Корея угоди про вільну торгівлю.

Доцільно також у межах проектів технічної допомоги розпочати системний обмін досвідом між Республікою Корея та Україною щодо діяльності експортно-кредитних агентств, створення вільних економічних зон, реалізації проектів у рамках створення індустріальних парків в Україні.

Не менш важливим напрямом виступає й *активізація науково-технічного співробітництва*. Україна, так само як і Республіка Корея мають спільну зацікавленість у продовженні науково-технічного співробітництва у таких пріоритетних сферах, як мирне освоєння космосу, енергозберігаючі та інформаційно-комунікаційні технології.

Варто зазначити, що ще в 1995 р. між Національною академією наук України та Корейським фондом науки та техніки було укладено меморандум про співробітництво. У рамках цього меморандуму успішно продовжують співробітництво з корейською стороною Інститут проблем матеріалознавства, Інститут надтвердих матеріалів ім. Бакуля, Інститут фізики, Інститут радіофізики і електроніки ім. Усікова, Інститут геохімії навколишнього середовища та інші наукові установи НАН України.

У 2004 році між НАН України та Міністерством торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея створено Корейсько-український центр співробітництва в галузі промислових технологій. Пріоритетними напрямками співпраці були визначені електротехніка та електроніка, напівпровідникові технології, інформатика, оптика та сенсори [3, с. 173].

Результатом співробітництва у сфері використання космічного простору у мирних цілях стало успішне виведення на орбіту Землі трьох південнокорейських супутників за допомогою української ракети-носія «Дніпро», зокрема, 22 серпня 2013 р. – супутника дистанційного зондування Землі KOMPSAT-5 («Arirang-5»), 21 листопада 2013 р. – науково-технологічного супутника STSAT-3, 26 березня 2015 р. – супутника KOMPSAT-3A. Пуски ракети-носія «Дніпро» здійснювалися у рамках програми «Дніпро» [17].

Співробітництво між Україною та Республікою Корея охоплює також сферу підготовки кадрів. Зокрема, у 2009 р. на базі Університету «Ханянг» було проведено четвертий українсько-корейський симпозіум з нанофотоніки та нанофізики, в якому взяли участь науковці з Інституту металофізики НАН України, Національного авіаційного університету, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Технічного університету «Ханянг», Корейського аерокосмічного дослідного інституту, Сеульського національного університету та інші.

У 2011 р. за сприяння Корейського агентства міжнародного співробітництва в національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут» було відкрито Українсько-корейський навчальний центр з інформаційних технологій. У липні 2015 р. підписано Договір про подвійний диплом між НТУ «ХПІ» (м. Харків) та зазначеним корейським інститутом.

Отже, як бачимо, співпраця з науковими установами й організаціями Республіки Корея є одним із пріоритетних напрямів міжнародного науково-технічного співробітництва України.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Таким чином, підсумовуючи можна відзначити, що активізація співробітництва України з Республікою Корея матиме позитивні результати. Серед пріоритетних напрямів економічного співробітництва необхідно виділити:

- активізацію торговельно-економічного співробітництва шляхом: нарощування українського експорту для споживачів Республіки Корея; декларування в рамках контактів на найвищому та високому рівнях зацікавленості в інтенсифікації торговельно-економічного співробітництва та формулювання конкретних цілей і завдань такої співпраці; зміцнення договірно-правової бази економічної співпраці; активного розвитку виробничо-інвестиційної співпраці шляхом локалізації виробництва спільними зусиллями на українських підприємствах;

- активізацію інвестиційної діяльності шляхом усунення податкових та митних перепон для корейських інвесторів;

- активізацію науково-технічного співробітництва шляхом залучення провідних освітніх та наукових установ Республіки Корея та створення спільних інститутів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Далекосхідний вектор як важливий елемент зовнішньої політики України : аналіт. доповідь / [Кононенко К. А., Гончарук А. З., Кошовий С. А.]; за заг. ред. К. А. Кононенка. – К. : НІСД, 2017. – 48 с. – С. 27.
2. Мармазов В.Є. 20-річчя відносин між Україною та Республікою Корея: підсумки і перспективи співпраці в рамках євро-тихоокеанської інтеграції / В.Є. Мармазов // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2012. – Вип. 19. – С. 40–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_19_10
3. Сіденко С.В., Невгад А. Міжнародне співробітництво України в сфері інновацій / С.В. Сіденко, А. Невгад // Стратегія розвитку України. – 2016. – № 1. – С. 172–176. – С. 173.
4. Майко В.А. Зовнішньополітичні та економічні пріоритети України у країнах Центральної, Південної і Південно-Східної Азії / В.А. Майко // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 9–10. – С. 3–7.
5. Южная Корея / ОЕС. URL: <https://atlas.media.mit.edu/ru/profile/country/kor>
6. Пріоритети політики України щодо країн Азії : аналіт. доп. / А. З. Гончарук, А. М. Кобзаренко, О. К. Микал; за заг. ред. О. В. Литвиненка. – К. : НІСД, 2011. – 46 с. – С. 21.
7. Україна – Республіка Корея: 25 років тісних та плідних взаємин / Вектор Ньюз. URL: <https://www.vectornews.net/exclusive/21489-nadzvichayniy-povnovazhniy-posol-respubliki-koreya-v-ukrayin.html>
8. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про науково-технічне співробітництво від 01.07.1992 р. Угода набула чинності 20.05.1994 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_016
9. Торговельна Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея від 30.11.1995 р. Угоду ратифіковано Законом України № 197/97–ВР від 11.04.1997 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_723
10. Спільна декларація про принципи відносин і співробітництва між Україною та Республікою Корея від 16.12.1996 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_026
11. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про сприяння та взаємний захист інвестицій. Угоду ратифіковано Законом України № 577/97–ВР від 16.10.1997 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_001
12. Меморандум про взаєморозуміння щодо заснування Спільного Комітету з торгівлі, промисловості та енергетики Республіки Корея від 17.12.1996 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/410_020
13. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Корея про торговельне судноплавство від 20.10.2005. Угоду ратифіковано Законом України № 1357-IV від 20.05.2009 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_024
14. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Корея про грантову допомогу та технічне співробітництво від 20.10.2005. Угоду ратифіковано Законом України № 36-V від 26.07.2006 р. / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_014
15. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Корея про безвізові поїздки громадян, які користуються дипломатичними паспортами. Угоду затверджено Постановою Кабінету

Міністрів України № 1020 від 26.07.2006. / Верховна Рада України. URL: https://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=410_015

16. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами у 2018 році / Держстат. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

17. Науково-технічне співробітництво між Україною та Кореєю. Посольство України в Республіці Корея. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/ua/ukraine-kr/science>

Венгер Виталий Васильевич

кандидат экономических наук, старший научный сотрудник,
ведущий научный сотрудник ГУ «Институт экономики и
прогнозирования НАН Украины»,
г. Киев, Украина
ORCID ID: 0000-0003-1018-0909
e-mail: vengerv@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА УКРАИНЫ С РЕСПУБЛИКОЙ КОРЕЯ В ПРИОРИТЕТНЫХ ВИДАХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация. В статье рассматриваются перспективы развития сотрудничества Украины с Республикой Корея в приоритетных видах экономической деятельности. Проанализированы украинско-корейские отношения и определены направления активизации двустороннего сотрудничества. Выявлено, что Республика Корея всегда рассматривала Украину как стратегического партнера через большой потенциал для содействия взаимовыгодному сотрудничеству и общим интересам. Украина же рассматривает Республику Корея, прежде всего, как важного торгового партнера. Двустороннее сотрудничество между Республикой Корея и Украина продолжается более 25 лет. При этом между странами не существует вопросов политического характера, которые обременяли бы двусторонние отношения. Однако в определенных сферах остаются вопросы, требующие решения и активизации двустороннего сотрудничества.

В Республике Корея убеждены, что дальнейшее сотрудничество между двумя странами должно происходить с соблюдением трех принципов. В частности: ориентироваться на ценности; ориентироваться на глобальность; ориентироваться на будущее. Доказано, что основными направлениями украинской внешней политики на современном этапе развития двустороннего сотрудничества должны стать: активизация политического диалога, инвестиционного и торгово-экономического сотрудничества с Республикой Корея. При этом использование инвестиционных и технологических возможностей Республики Корея является дополнительным шансом для модернизации и реиндустриализации украинской экономики.

Анализ нормативно-правовой базы показал, что с момента установления дипломатических отношений с Республикой Корея был подписан ряд международно-правовых документов, регулирующих взаимоотношения между двумя странами в политической, экономической, торговой, научно-технической, культурно-гуманитарной и других сферах.

На основе проведенного анализа научной литературы и нормативно-правовой базы доказано, что приоритетными направлениями экономического сотрудничества в контексте украинско-корейских отношений являются: развитие торгово-экономического сотрудничества путем наращивания украинского экспорта для потребителей Республики Корея; активизация инвестиционной деятельности путем устранения налоговых и таможенных преград для корейских инвесторов; активизация научно-технического сотрудничества путем привлечения ведущих образовательных и научных учреждений Республики Корея и создание совместных институтов.

Ключевые слова: украинско-корейское сотрудничество; торгово-экономическое сотрудничество; инвестиционная деятельность; научно-техническое сотрудничество; модернизация.

Vitalii Venger

PhD in Economics, Leading Researcher,
Institute for Economics and Forecasting, NAS of Ukraine
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-1018-0909
e-mail: vengerv@ukr.net

**PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF COOPERATION OF UKRAINE WITH
THE REPUBLIC OF KOREA IN PRIORITY TYPES OF ECONOMIC ACTIVITY**

Annotation. The article discusses the prospects for the development of cooperation between Ukraine and the Republic of Korea in priority types of economic activity. The Ukrainian-Korean relations are analyzed. Directions for intensifying bilateral cooperation have been identified. It was revealed that the Republic of Korea has always considered Ukraine as a strategic partner. This is due to the huge potential for promoting mutually beneficial cooperation and common interests. Ukraine considers the Republic of Korea, first of all, as an important trading partner. Bilateral cooperation between the Republic of Korea and Ukraine lasts more than 25 years. At the same time, there are no political issues between the countries that could burden the development of bilateral relations. However, in certain areas, issues remain that need to be addressed and enhanced cooperation. The Republic of Korea is convinced that further cooperation between the two countries should take place in compliance with three principles. This in particular: focus on values; focus on global; focus on the future. It is proved that the main directions of Ukrainian foreign policy at the present stage of development of bilateral cooperation should be: intensification of political dialogue, investment, trade and economic cooperation with the Republic of Korea. At the same time, the use of investment and technological opportunities of the Republic of Korea is an additional chance for the modernization and reindustrialization of the Ukrainian economy.

An analysis of the regulatory framework showed that since the establishment of diplomatic relations with the Republic of Korea, a number of international legal instruments have been signed. They are aimed at regulating relations between the two countries in the political, economic, trade, scientific, technical, cultural and humanitarian and other fields.

Based on the analysis of scientific literature and the regulatory framework, it is proved that the priority areas of economic cooperation in the context of Ukrainian-Korean relations are the development of trade and economic cooperation by increasing Ukrainian exports to consumers in the Republic of Korea. In addition, the importance of enhancing investment activity by eliminating tax and customs barriers for Korean investors is growing. There is also an intensification of scientific and technical cooperation by attracting leading educational and scientific institutions of the Republic of Korea and the creation of joint institutions.

Key words: Ukrainian-Korean cooperation; trade and economic cooperation; investment activities; scientific and technical cooperation; modernization.

REFERENCES

1. Kononenko K. A., Honcharuk A. Z., Koshovyy S. A. (2017) Dalekoskhidnyy vektor yak vazhlyvyi element zovnishn'oyi polityky Ukrayiny : *analit. dopovid*. S. 27 [in Ukrainian].
2. Marmazov V. Ye. (2012) 20-richchya vidnosyn mizh Ukrainoyu ta Respublikoyu Koreya: pidsumky i perspektyvy spivpratsi v ramkakh yevro-tykhookeans'koyi intehratsiyi. *Naukovyy visnyk Diplomatychnoyi akademiyi Ukrayiny*. Vyp. 19. S. 40–45. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2012_19_10 [in Ukrainian].
3. Sidenko S. V., Nevhad A. (2016) Mizhnarodne spivrobitnytstvo Ukrayiny v sferi innovatsiy. *Stratehiya rozvytku Ukrayiny*. 1. – S. 172–176. – S. 173 [in Ukrainian].
4. Mayko V. A. (2011) Zovnishn'opolitychni ta ekonomichni priorytety Ukrayiny u krayinakh Tsentral'noyi, Pivdennoyi i Pivdenno-Skhidnoyi Azii. *Ekonomichnyy chasopys*. 9–10. S. 3–7 [in Ukrainian].
5. Yuzhnaya Koreya / OES. URL: <https://atlas.media.mit.edu/ru/profile/country/kor> [in Ukrainian].
6. Honcharuk A. Z., Kobzarenko A. M., Mykal O. K. (2011) *Priorytety polityky Ukrayiny shchodo krayin Azii : analit. dop.* – S. 21 [in Ukrainian].
7. Ukrayina – Respublika Koreya: 25 rokiv tisnykh ta plidnykh vzayemyn. *Vektor N'yuz*. URL: <https://www.vectornews.net/exclusive/21489-nadzvichayniy-povnovazhniy-posol-respubliki-koreya-v-ukrayin.html> [in Ukrainian].
8. Uhoda mizh Uryadom Ukrayiny ta Uryadom Respubliki Koreya pro naukovo-tekhnichne spivrobitnytstvo (01 lypnya 1992). Uhoda nabula chynnosti 20 travnya 1994. *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_016 [in Ukrainian].

9. Torhovel'na Uhoda mizh Uryadom Ukrayiny ta Uryadom Respubliki Koreya (30 lystopada 1995). Uhodu ratyfikovano Zakonom Ukrayiny 197/97–VR (11 kvitnya 1997). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_723 [in Ukrainian].
10. Spil'na deklaratsiya pro pryntsypy vidnosyn i spivrobitnytstva mizh Ukrayinoyu ta Respublikoyu Koreya (16 hrudnya 1996). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_026 [in Ukrainian].
11. Uhoda mizh Uryadom Ukrayiny ta Uryadom Respubliki Koreya pro spryannya ta vzayemnyy zakhyst investytsiy. Uhodu ratyfikovano Zakonom Ukrayiny 577/97–VR (16 zhovtnya 1997). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_001 [in Ukrainian].
12. Memorandum pro vzayemorozuminny shchodo zasnuvannya Spil'noho Komitetu z torhivli, promyslovosti ta enerhetyky Respubliki Koreya (17 hrudnya 1996). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/410_020 [in Ukrainian].
13. Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny i Uryadom Respubliki Koreya pro torhovel'ne sudnoplavstvo (20 zhovtnya 2005). Uhodu ratyfikovano Zakonom Ukrayiny 1357-IV (20 travnya 2009). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_024 [in Ukrainian].
14. Uhoda mizh Uryadom Ukrayiny ta Uryadom Respubliki Koreya pro hrantovu dopomohu ta tekhnichne spivrobitnytstvo (20 zhovtnya 2005). Uhodu ratyfikovano Zakonom Ukrayiny 36-V (26 lypnya 2006). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410_014 [in Ukrainian].
15. Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrayiny ta Uryadom Respubliki Koreya pro bezvizovi poyizdki hromadyan, yaki korystuyut'sya dyplomatychnymy pasportamy. Uhodu zatverdzheno Postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny 1020 (26 lypnya 2006). *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: https://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=410_015 [in Ukrainian].
16. Heohrafichna struktura zovnishn'oyi torhivli tovaramy u 2018 rotsi. *Derzhstat*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
17. Naukovo-tekhnichne spivrobitnytstvo mizh Ukrayinoyu ta Koreyeyu. Posol'stvo Ukrayiny v Respublitsi Koreya. URL: <https://korea.mfa.gov.ua/ua/ukraine-kp/science> [in Ukrainian].